

Különvélemény*

Tisztelt Szerkesztőség!

Lapunk márciusi számának 69. oldalán az „Erdészeket a Parlamentbe” című felszólító jellegű írással kapcsolatban határozott különvéleményemet jelentem be! Én feltétel nélkül nem leszek boldog, ha kollégáim közül minél többen kerülnek a Parlamentbe. (Itt eltekintek attól, hogy az ilyen jellegű megközelítés egyébként is naivitás. Ha például a patikák vannak napirenden, akkor a gyógyszerészeket, ha húsipar, akkor pedig a hentes és mászásoknak kellene a Parlamentbe felsorakoztatni. Ebben az esetben többhez fős parlamentre lenne szükség!) Ez számomra csak akkor jelentene örömet, ha az oda beülő erdészek ott is (vagy legalább ott) erdészként viselkednének és nem adnák el lelkiüket egy tál lencsért, erdészeti szempontból sokadrangú párt- és egyéni érdekekért.

Azt pedig, hogy a Parlamentbe való bekerülés után ki hogyan viselkedik, nem lehet előre kitalálni. Az elképzelésekhez, elvárásokhoz való irányváltás akár 180 fokra és minden képeletet alulmúló is lehet.

Egy – az erdők érdekében tett – felhívásomra pl. a szénészből, a jogászból, a közigazdásból, az építészből és az újságíróból lett képviselő – pártállásától függetlenül – abszolút becsületes, őszinte választ adott (pedig egy „megrogzított” vadász is van közöttük), az erdőmérnök pedig még válasza sem méltatott.

Másik példa: Az „erdővagyon-védelem” kormányzati ellenőrzése négy éve annak a minisztériumnak a „hatáskörébe” került, ahol az illető politikai államtitkár, és amelynek „fennhatósága” alatt az erdők soha nem álmódott és évszázadokra kiható pusztítása vette kezdetét. Ennek két, „csodálatos” megnyilvánulási formája:

* A cikk áprilisban érkezett a Szerkesztőségbe.

– az erdők közel felét úgy sikerült szétaprózni és elherdálni, hogy a mintegy 110-130 millió m³ élőfakészletet (ennyi volt 1945-ben az összes hazai erdők élőfakészlete) ingyen adtuk oda!

– a negyven éve folyó új erdőtelepítések évi mennyisége a töredékére csökkent!

Az ilyen „ügynevezett erdészek” esetében szívesebben mondom: „KI AZ ERDÉSZKEKET A PARLAMENTBŐL!”

A fiatalok, a feledékenyek, a gyengébb emlékezőképességűek és a tudatosan „nem igazmondók” (népiesebben: hazudók) kedvéért célszerű leszögezni, hogy a most elherdált erdők egyik részét nem a meghaldogult pártállam, hanem a „történelmi kigazdák” által vezetett koalíciós kormány idejében – a lakosság és az erdészek túlnyomó többségének nagy öröme – államosították, hatszázezer hektárt meg mi, kirekesztettek telepítettünk, akik máától kezdve ezeket az erdőket nagy ívben el kellene, hogy kerüljük! Én – tisztelt jelelt úr! – nem fogom ezt a felhívást figyelembe venni.

Sokkal jobb nekünk, ha az ilyen „erdészek” helyett a Parlamentbe jogászokat, közigazdászokat, közműveseket vagy cipészeket delegálunk! Ők az erdőnek ilyen kárt bizonyára nem akarnának, nem tudnának avagy nem mernének okozni!!! Ha mégis: mondhatnánk, hogy ezek igazi, nem pedig „képesített” dilettánsok.

A többieknek, vagyis az „igazhitűeknek” pedig én is sok sikert kívánok. Isten támogassa őket az erdők érdekében kifejtendő tevékenységükben!

Őszinte tisztelettel:

Rakonczay Zoltán

kincstári szemléletű, parlamenten és pártokon kívülrekedt, a maszek erdőkből kirekesztett erdőmérnök

FELHÍVÁS

A földművelésügyi Minisztérium Mezőgazdasági Szakképző Intézete és Nevelőotthona (volt Erdészeti Nevelőotthon) felvételt hirdet

KOLLÉGIUMI ELHELYEZÉSRE ÉS ELLÁTÁSRA

az agrárágazatban, erdő- és mezőgazdaságban, valamint az élelmiszeriparban dolgozó szülők ÁLTALÁNOS ISKOLÁS KORÚ GYERMEKEI számára.

Jelentkezés és érdeklődési lehetőség az intézmény vezetőinél munkanapokon 8-16 óráig.

2094 Nagykovácsi, Kossuth L. u. 2.

Telefon: (1) 389-399. Telefon/Fax: (1) 389-689.

Természetszerű energia?

Dr. Szendrői László: Természetszerű erdőgazdálkodás vagy energia-erdők?

Hosszú, ám nagyvonalú, tudományos külsejű, de tévedésektől hemzsegtető írás mutatta be az Erdészeti Lapok 1994. májusi számában, hogyan lehet adatokat, kutatási eredményeket hatékonyan feldolgozni.

Bevezetőben megállapítja: vagy természetszerű erdőgazdálkodás, vagy energia-erdő: „Bizonyos, hogy egyik kizárja a másikat, és valamelyiknek nincs létjogosultsága.” Ez nem akadályozza meg azonban abban, hogy befejezőképpen mindkét erdőgazdálkodási formát, egymás mellett, megvalósításra ajánlja.

Az egész írásban általánosítva (biológusok, politikusok, laikusok, sokan) meghatározott ellenfeleknek szájába adott kijelentésekkel hadakozik anélkül, hogy bármit is meggyőzően bizonyítana. Nem igaz, hogy a „nevelővágás előhasználatát” az utóbbi években, sokkal inkább az a való, hogy az erdészet régóta az „előhasználat” kifejezést ismerte, míg a „nevelővágás” és az – egyébként helytelen – „erdőnevelés” (állománynevelés helyett) szakszavakat csak a legutóbbi évtizedekben használják. Vaskos tévedések szerepelnek a fölényes magabiztossággal megfogalmazott nevelővágási „tanítás” és „gyakorlat” leírásában.

Az 1. táblázat rovatainak kétharmada nemcsak egyszerűen üres, de az sem derül ki, a többi milyen korszakra, miben kifejezett, mikori áraknak-költségeknek megfelelő, milyen jövedelmet mutat. Az V. fatermési osztályban héthől kettő jelenti a többséget – a szerző szerint. Nem közli, hogy a táblázatokban milyen fatermési osztályokat használtak, pedig közismert, hogy többféle – egymástól eltérő – felosztást használnak a világban, így hazánkban is.

Ha „az extrém termőhelyek gyakorisága megdöbbentően nagy”, akkor azok talán nem is nevezhetők „esztrém” (szélsőséges, végletes, rendkívüli) termőhelyeknek, hiszen az

osztályozás mindig viszonylagos. Az sem „egyértelmű és kizárólagos”, hogy az V., VI. fatermési osztály oka a termőhely: lehet ez vadragás, nem megfelelő fajajavulást, akárcsak többszöri sarjzatlalás, nemes nyárnál a talajművelések elmaradása és még sok minden más is.

A sok bizonytalanság mellett végre egy bizonyos: a cikk író állításával ellentétben, sziklafalon, sziklakopáron sehol sem áll erdő. Se gyenge, se jó. Az „ipari felhasználásra alkalmas, jó minőségű, természetes ökoszisztéma” pedig egyszerűen badarság. Ha tizenkét évvel ezelőtt is leírhatta már valaki, akkor is.

Ezután nem csoda, hogy a védett természeti területek erdőterületeit, melyek különböző védettségi fokozatú erdők, az összes védelmi rendeltetésű erdő területével hasonlítva össze, bár ezek között semmi összefüggés sincsen. Húsz éves szabály, hogy a fokozottan védett erdők elsődleges rendeltetése természetvédelem, míg a többi védett természeti területen álló erdőknek az általános szabályok szerint van védelmi vagy gazdasági elsődleges rendeltetése.

Még annyit: a jelenleg érvényes erdőtervezési útmutató (127. oldal) szerint is van lehetőség arra, hogy ne tervezzen, ne engedjen semmilyen fahasználatot az erdőterv. A távoli jövőben sem. Van is ilyen erdőtervezési elég sok. Természetesen nem egészen olyan indokok alapján, amelyeket a cikk javasol.

Rendszerváltás után, piacgazdaságban, idejélműltnek hangzik „rövid vagy ultrarövid vágásforduló intenzív faültetvények” létesítését kormányprogramnak javasolni. Ezt éppúgy nem érdemes megvitatni, mint a többi, még számosan fellelhető tévedést.

Ösz Gusztáv
erdőmérnök

Elhangzott a rádió OXIGÉN c. műsorában

A kárpótlási törvény és az erdők magánkézbe kerülése óta, a környezetvédők számtalan alkalommal hívták fel a figyelmet arra, hogy a megfélelő jogszabályok hiányában ez súlyos károkat okozhat. Az Alkotmánybíróság legutóbbi döntése alapján védett erdő már nem kerülhet magánkézbe, de az eddig árverésen elkelte erdők védelme miatt Gera Pál, az ELTE Természettudományi Klub tagja az érdekeltek összefogását sürgette. Sarkadi Péter riportja:

– Abból a célból hívtuk egybe ezt a kerekasztalt, hogy az erdőgazdálkodás területén érdekelt társadalmi szervekkel egy közös ajánlást fogadtassunk el,

valamint létrehozzunk egy erdészeti munkacsoportot, amely az elkövetkezendő időkben a különböző jogszabályokat, amelyek az erdőket, az erdészetet érintik, véleményezi és közösen lépünk fel a parlamentben, illetve a minisztériumban. Akik meg lettek hívva erre: az Országos Erdészeti Egyesület, Madártani Egyesület, Magánerdő Tulajdonosok Egyesülete, Mezőgazdasági Termelők és Szövetkezetek Országos Szövetsége, Agrárszövetség, a WWF stb.

Ma Magyarországon az 1,8 millió ha-os erdőterületek közel 1/3-át, tehát nagyjából 700 ezer ha-t privatizáltak. Ez a terület közel 300 ezer tulaj-

donos birtokolja. A METE elnöke, Szalóky Tibor:

– Az egyesület jelenleg több száz tagból áll, ezek az emberek, akik efféle tervet részt vesznek a munkában. Egy-egy tag több embert is képvisel, gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy van aki 8-10 főt. Na most az, hogy 300 ezer főt lesz, akik magánerdő-tulajdonnal rendelkeznek, szerintem statisztikai adat. Számításom szerint – ami az árverésekre vonatkozik, hagyatkozik – olyan 130-150 ezer főt lesz, aki magán-erdő-tulajdonnal fog rendelkezni.

– Itt a mai megbeszélésen az egyik fő vitapont az Alkotmánybíróság 318-as döntése volt, nevezetesen az, hogy a

természetvédelmi területek privatizálását visszamenőleg megsemmisítik.

Szalóky Tibor: Azzal nem értettem egyet, nem látsza, hogy ezek a természetvédelmi területek miért természetvédelmi területek? A jövőben valóban nem látjuk célszerűnek a természetvédelmi területek magánkézbe adását, itt a régi, évtizedek óta természetvédelmi területekről lenne szó, nem pedig a 80-as évek végén – mikor már a kárpótlási elképzelésekre sor került – természetvédelem alá vont területekről.

Nagy Szabolcs: A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület nagyon örült annak az alkotmánybírói döntésnek, határozatnak, hiszen ez azokat az elveket, amiket eddig is a társadalmi szervezet hangsúlyozott, hogy az erdők, a természetvédelmi területek nem privatizálhatók, nem bonthatók, a megtartott védelmi színvonal nem csökkenthető, tulajdonképpen ezt csaknem szó szerint megerősítette az alkotmánybírói döntés. Mi azt várjuk, hogy az állami végrehajtó hatalom, illetve a parlament miként fog azoknak az alkotmánybírói határozatban szereplő kötelezettségeknek eleget tenni. A Madártani Egyesület végül is ennek a tulajdonrendezésnek a végső formájától függetlenül, minden már meglévő erdőhasználóval, erdőtulajdonossal vagy leendő erdőtulajdonossal együtt kíván működni, hiszen a mi fő és végső célunk, hogy a természeti értékek fennmaradását az erdős területeken biztosítsuk.

– Önök hogyan értékelik, mennyire tartható fenn a szakszerű erdőgazdál-

kodás úgy, hogy rengeteg olyan erdőtulajdonos lett az elmúlt években, illetve jelen pillanatban, akik nem igazán értenek az erdőgazdálkodáshoz? **Az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, Varga Béla:**

– Az a mód, ahogyan a privatizálás végbement, ma is súlyos aggodalommal tölt el bennünket. Az erdőbirtok elaprózódása a normális, ésszerű, és az erdő fő funkcióját jól szolgáló erdőgazdálkodást egyszerűen kizárja. Ezért tartjuk szükségesnek a közbirtokossági törvény megalkotását. Egy biztos, hogy az erdőt nem az egyes tulajdonosok kedvének és érdekeinek megfelelően szabad csak kezelni, hanem úgy, hogy az erdő minden állampolgárnak közös tulajdona. Nem lesz egyszerű az erdő használatában elsődlegesen érdekelt, hozzá nem értő, erdőgazdálkodásban járatlan magántulajdonos érdekeit összehangolni a köz érdekeivel. Az új törvényhozásnak, az új parlamentnek az egyik legfontosabb természetvédelmi feladata lesz ennek a kérdésnek a rendezése.

– Nyilván ezt is célozza a mai üszjeövetel. Önök szerint mennyire volt sikeres ez a több mint 2 órá tanácsko-

Gera Pál: Teljes célját nem érte el, hiszen az ajánlást nem fogadtuk el, valamint nem jött létre az erdészeti munkacsoport, ugyanakkor abban megállapodtunk, hogy ez a társaság rendszeresen fog találkozni az ELTE Természetvédelmi Klub szervezésében, ahol kicseréljük a tapasztalatokat, elmondjuk véleményeinket, gondolatainkat, ahol tudunk, ott közösen lé-

pünk fel. A folytatás valdszínű, hogy szeptemberben lesz, amikor megint megpróbálunk leülni az említett szervezetekkel, és a mostani el nem fogadott ajánlást megpróbáljuk elfogadni. Meglátjuk, mit hoz a jövő.

– Ez azt jelenti, hogy az új kormány, illetve az új parlamentben kell lobbizniuk ezekért az érdekekért?

Gera Pál: Igen, nagyon erősen kell lobbizni, együtt is, külön-külön is, hiszen ha most nem lobbizunk, ha most leállunk, és csak figyelünk, akkor gyakorlatilag elvesztünk.

Nagy Szabolcs: Amit fontosnak tartok az az, hogy ezek az érdekek megjelenjenek, artikulálódnak, kommunikálnak egymással, és én is nagyon bízom abban, hogy az új parlament az elsők között fog a természettel foglalkozó törvényekről, így az erdőtvénnyről, vadászatról, természetvédelemről rendelkezni. Ha máskor nem, akkor legkésőbb 1995-ben, amely az európai természetvédelem éve. Azt hiszem, hogy ennél méltóbb kapcsolódás ehhez az évhez nem is képzelhető el.

Szalóky Tibor: Legyünk az erdőért, hogy az erdő lehessen értünk!

○ ○ ○ ○

MANGEL GYÖNGYI Abádszálón olyan szövetkezetet keresett fel, ahol 1000 hektárnak 1600 tulajdonosa van. **RÉPÁSZKY MIKLÓS**, az erdőbirtokos szövetkezet elnöke maga is részt vett a törvény előkészítésben, melyre most csak a címéből ismert rá.

Répszky Miklós: A parlament utolsó munkanapján az erdőbirtokosok társulásától szóló törvény csak egy törvényéke annak a törvénycsomagnak, amelyet együttesen kellett volna elfogadni a parlamentnek. A föld, az erdő, a környezet- és természetvédelmi törvényekre gondolok. Olyan törvény született, ami mérhetetlenül fontos, hiszen a kárpótlásról és a részaránytulajdonnal erdőhöz jutott tulajdonosok gazdálkodását, a gazdálkodás feltételeit és következményeit tisztázza. Azonban egy kicsit megelőzte a kocsi a lovat. Az erdőtvénny előírja a kötelező üzemterv szerinti együttes erdőgazdálkodást, az erdőbirtokosok társulásától szóló törvény pedig két fő esetben is engedi az erdőgazdálkodás végzését. Elképzelhetetlen, hogy egy összefüggő

Kinek a felelőssége?

Aggódva kísérem figyelemmel a hazai természeti környezet felgyorsult romlását. Az átgondolatlan privatizáció csak fokozza ezt az ütemet, mely alól a magyar erdők sem képeznek kivételt. Most éppen a fenyvesek száradnak sorra, melyik ezért, melyik azért. Pusztul az alföldi erdei fenyves, pusztul a középhegységi feketefenyves, pusztul a Kárpátokat idéző lucos. S pusztulnak az exoták is: hamisciprusok, nyájak és egyébebek. Talán kicsit lohad a kiskerttulajdonosok örökzöld telepítési kedve. És az erdészeké? Úgy hallom, azoké nem. A jövő megcélzott erdőtelepítései között nagyarányú a tervezett fenyőáranys. Talán kár őket elűteni. Vagy azért mégis megmutatjuk: a természetet legyőzzük, ugye! Kinek volt az érdeke, hogy a hazai erdőterület 15%-án rontott fenyvesek álljanak? Kinek az érdeke, hogy a múltból nem tanulva tovább fokozzuk a bajt? S kinek a felelőssége mindez? Bizonyára nem a fő melletti magyar erdészeké. Hát kié? A hivatalé, az ERTI-é, az egyetemé, a MTA erdészeti bizottságé, az OEE-é? ... Csak tovább aggodom.

Aradi Lajos

erdőterületen olyan kis erdőterületeket mérjen ki a tulajdonosoknak, mint ami például a mi esetünkben van, hogy 1000 hektárnak 1600 tulajdonosa van. Elképzelhetetlen, hogy itt igazságos erdőfelosztást tudjunk végrehajtani.

Mangel Gyöngyi: Ön szakértőként részt vett ennek a törvénytervezetnek az előkészítésében. Azt a törvényt fogadta el a parlament, amit önök javasoltak?

Répaszky Miklós: Zömében igen. Maga a törvény, amelyet elfogadott a parlament, a magántulajdont védi, a természetet, a környezetet sajnos nagyon kissé veszi figyelembe.

Mangel Gyöngyi: Ökológiai és gazdaságossági szempontból mit jelent ez egy összefüggő erdőterületre vagy egy működő erdőgazdaságra, mint például az önök erdőbirtokos szövetkezet?

Répaszky Miklós: Nagyon kicsi az erdőterület amit kapott egy ember.

Ezért az elmúlt hetekben kétféle folyamat indult meg a területünkön. Az egyik az, hogy nagyon sokan eladják potomon pénzért az erdejüket, mások, akik pénzzel rendelkeznek, felvásárolják. Így a szegényebbek, akik azért lettek kárpótoltva, hogy valamiféle bevételhez jussanak az erdeikből, elesnek tőle.

A másik pedig, hogy azokat a területeket, amelyeket egy-egy nagyobb erdőtömbből kijelölünk – 0,1-0,2 ha területeket – ezek kezelhetetlenek lesznek. Ha ezekben akár 3-4 fő vagy 10-15 fő összefog, sem tudja kezelni, mert olyan nagy a nézeteltérés lehetősége, hogy kezelhetetlenné teszik a kis erdőtulajdonosokat. Ezért az egyetlen járható út az lenne, ha az eredeti elképzelés valósulna meg, mely szerint 5,0 ha-nál kisebb összefüggő területeket egyéni, illetve kis közösségek kezelhessék, az 5,0 ha-nál nagyobb területeken egységes elképzelés alapján folya az erdőgazdálkodás.

Mangel Gyöngyi: Önök itt Abádszalókon ebben a szövetkezetben mit próbálnak tenni azért, hogy végülis ne menjen tönkre sem ökológiailag, sem gazdaságilag az erdő.

Répaszky Miklós: Felmértük, hogy a tagok hogyan reagálnak a törvényre. Eddig 250-300 fő gondolkodik úgy, hogy megpróbálja az erdejét egyénileg vagy kiscsoportosan kezelni. Sok olyan gondolkodó ember van a tagok között, akik úgy vélekednek, hogy ha ezt a jól működő erdőgazdálkodási formát szétverik, akkor egyénileg nem fognak tudni eredményesen gazdálkodni.

Hogy jövő is lesz, ki gondol rája
Csak mámor van, a magunkét vágjuk.
Szerencsétlen nép ősi tragédiája
Tán koporsónak sem lesz
holnap fájuk.

(Simon István)

BECSAPÓS DOLOG

ez a fránya erdészeti statisztika, ha az ember nem figyel kellőképpen!

Attól félek, hogy dr. Szendrői László is a kellő figyelem híján jutott egynemely – szerintem téves – következtetésre, a lap májusi számában megjelent „Természetszerű erdőgazdálkodás, vagy energia-erdők?” című dolgozatában. Az általa hivatkozott statisztikai kimutatásokban ugyanis nem „gyenge fatermő képességű állományok” (sic) szerepelnek, hanem gyenge fejlődésű fajok. „Gyenge fatermő képességű állomány” ugyanis nincsen. Van gyenge fatermő képességű termőhely és van gyenge fejlődésű faj. Nincs „V. és VI. fatermési osztályba tartozó erdő”, hanem ilyen fatermési osztályú faj. E kettőt nem szabadna összekeverni.

Jelenlegi statisztikáink ugyanis gyenge fejlődésű fajainak minősítik például a kiváló fejlődésű tölgyesekben, bükkösökben elegyfafejtő ott lévő gyertyánt, mezei juhart stb. E fajok fejlődése azért „gyenge”, mert nem tudtak versenyezni a fő fajokkal, vagy az erdő nevelésekor éppen mi szorítottuk őket a második koronaszintbe, az alsó szintbe.

(A statisztikák ilyenét készítése súlyos fogyatékossága erdőrendezésünknek, de erre most ne térjünk ki bővebben.)

A cikkben szereplő 1. táblázatban szerepel például 39 ezer hektár gyenge fejlődésű egyéb kemény lomb fajok, e csoportba sorolva a gyertyánt is.

Kérem, nekünk nincs 39 ezer hektár gyenge fejlődésű gyertyánosunk, hanem van 39 ezer hektár redukált területű gyertyán elegyfa, ami – a fentebb vázolt körülmények miatt – valóban „gyenge” fejlődésű. De nem a termőhelyi okok miatt gyenge; az lenne a baj, ha a gyertyán fejlődne „jó” és a tölgy „gyengén”. Az a helyes, ha a tölgy és a bükk

fejlődik jól, és az elegyfái „gyengén”. A statisztikák ilyen értelmezése miatt tehát nem juthatunk arra a következtetésre, hogy a „gyengén” fejlődő fajokot „védeni” kell. Egy rosszul sikerült nemes nyárást például minél előbb le kell takarítani és a termőhelynek megfelelő fajokot vinni oda vagy visszaadni mezőgazdasági művelésre a helyét.

Az akácok gyenge fejlődésének is lehet oka a nagyon kötött vagy nagyon sovány talaj. Meg kell vizsgálni, hogy egy kocsányos tölgyes vagy egy pionír fajokból létesített állomány nem fejlődne-e ott jobban.

Ha a cser már a II. fatermési osztályban „negatív korszaki növedéket produkál”, azt nem „védeni” kell, hanem a helyére gyertyános-tölgyest vagy lucfenyvest ültetni.

(A lap színvonalának sem használna, ha még egy akár enyhén felületes lektor sem akadt, aki felhívta volna a szerző figyelmét mindarra, amit most szóvá kellett tennem.)

Ami pedig az „ultrarövid vágásfordulójú intenzív faültvényeket” illeti, amelyek „...sokan ökológiai csődjelzővel méltatnak, anélkül, hogy valaha is láttak volna ilyen”, nos, remélem, nem is fogunk látni.

De aki mégis látni kíván, annak van szerencsém ajánlani a Tisza-tó vidékét. Itt a gátok belül vannak területek, amelyek sohasem kerülnek víz alá. Itt a nagy fakitermelési roham után a nyárakból, fűzekből, víziakából felsarjadt egy valóságos „intenzív energiaerdő”.

Kérem, szabad a pálya, tessék ott megmutatni ennek szenzációs hasznát!

Reményfy László